

Bratislava, 29.9.2010

TIS komunálnym kandidátom: Posilnite v programoch protikorupčnú agendu

Zaviest' elektronické aukcie pri pridelovaní zákaziek, zverejňovať na webe zmluvy a faktúry pri použití obecných financií, zapojiť občanov do diskusie o pripravovaných investičných akciách a zmenách územného plánu, ako aj a zvýšiť ich informovanosť o rozdeľovaní dotácií, bytov či miest v sociálnych zariadeniach. To sú hlavné z viac ako 80 konkrétnych odporúčaní, ktoré Transparency International Slovensko (TIS) odporúča pre volebné programy kandidátov na starostov a poslancov pred nadchádzajúcimi komunálnymi voľbami. Cieľom odporúčaní je pomôcť urobiť samosprávy transparentnejšími a odolnejšími voči korupčným tlakom.

Podľa reprezentatívneho prieskumu TIS uskutočnenom agentúrou Focus v novembri 2009, každý druhý občan považuje korupciu za prítomnú v lokálnej samospráve, a podľa každého štvrtého respondenta je v samospráve korupcia veľmi rozšírená. Zvyšovaním transparentnosti a otvorenosti samosprávy nielen znižujú možnosť vzniku korupcie, ale vytvárajú tiež priaznivé podmienky na zvyšovanie efektivity a spokojnosti ich obyvateľov s poskytovanými službami.

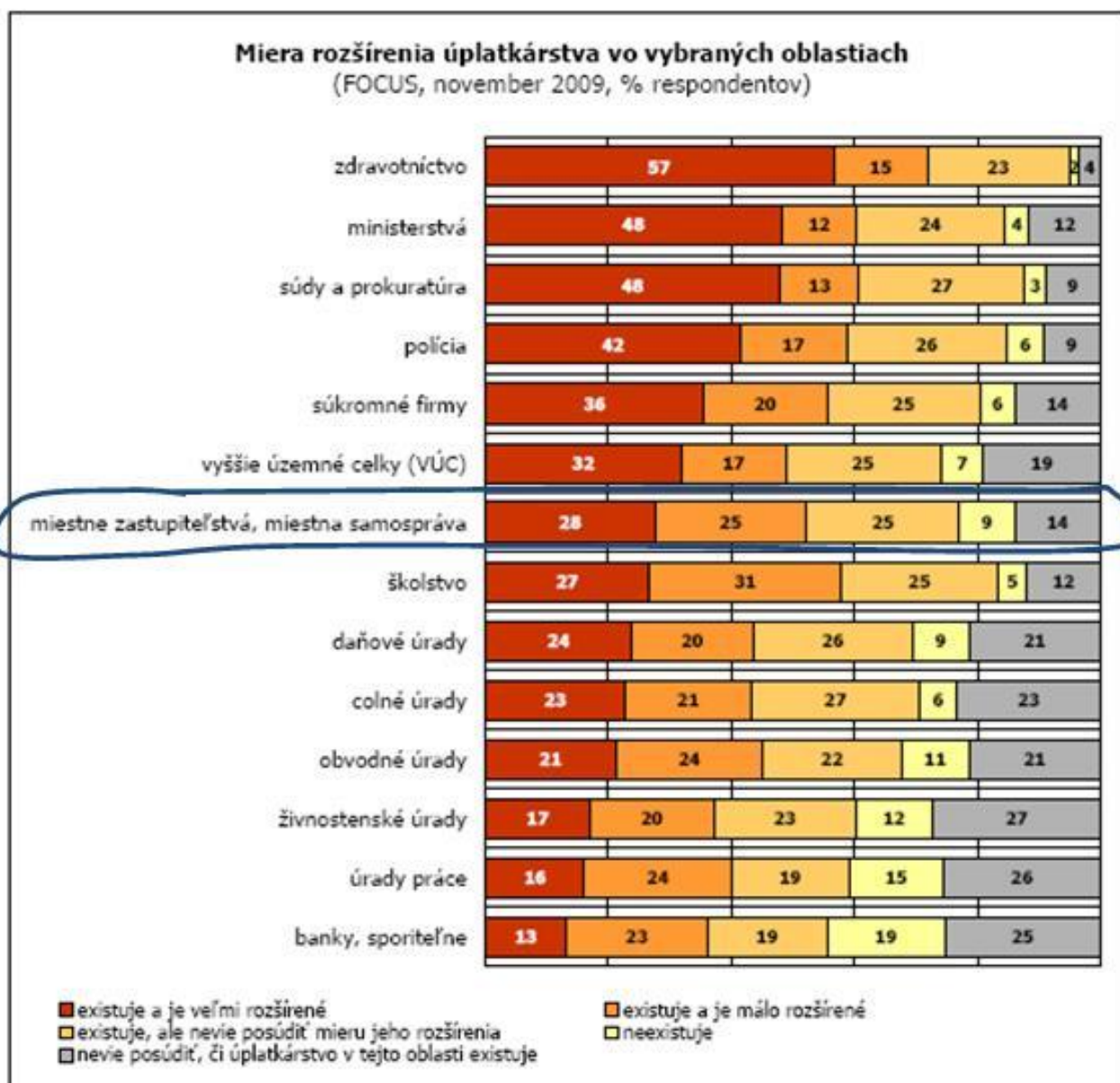
Samosprávy by mali transparentne nakladať s verejným majetkom, tak pri predajoch ako nájmoch. TIS navrhuje pri **predajoch a nájmoch používať súťažné metódy** vždy, keď je to efektívne, nielen vtedy, keď to prikazuje zákon. Najlepšou formou sú elektronické aukcie, ktoré nielen zvyšujú efektívnosť, ale predovšetkým transparentnosť procesu nakladania s majetkom. Zároveň by mali mestá a obce na svojich webových stránkach zverejňovať zmluvy a faktúry týkajúce sa mienania verejných peňazí. TIS odporúča zverejniť všetky dostupné informácie o procese obstarávania (analýzy nutnosti nákupov, oznámenia o verejných obstarávaní; informácie o ustanovení komisí pre hodnotenie ponúk a riešení žiadostí; výsledky obstarávaní).

V rámci **participácie verejnosti na rozhodovaní miestnej samosprávy** TIS navrhuje, aby sa zo zasadnutí obecných zastupiteľstiev robili audio- či videozáznamy zverejňované na internete. Občania by mali mať aj osobný prístup na zasadnutia zastupiteľstiev a ich komisí. V oblasti **stavebného konania a územného plánovania** zasa TIS navrhuje využívať inštitút dočasnej úradnej tabule a začiatky všetkých konaní zverejniť na nich na mieste investície ako aj na internetovej stránke obce. Toto opatrenie reaguje na stav, keď mnoho občianskych protestov vzniká v dôsledku slabého informovania o pripravovaných investíciách. Pri **pridelovaní grantov, bytov, či miest v sociálnych a predškolských zariadeniach** TIS odporúča obciam vypracovať a zverejňovať jasný systém kritérií, riešenia možných konfliktov záujmov a prístupu verejnosti k rozhodnutiam a zoznamu organizácií či občanov, ktorí od obce podporu získali.

TIS bude počas októbra prezentovať protikorupčné odporúčania na seminároch pre kandidátov do lokálnych volieb, ale aj pre médiá a aktívnu verejnosť v mestách Bratislava (5.10.), Banská Bystrica (7.10.), Žilina (12.10.), a Košice (13.10.). Odznejú aj prednášky o

práci na protikorupčnom programe vedením mesta Šaľa, ako aj sumár výhod a nástrah zavádzania elektronických aukcií.
(Viac o programe na <http://www.transparency.sk/pozvanka-na-seminare-protikorupcne-minimum-miestnej-samospravy/>).

Ivan Rončák, Gabriel Šípoš, Emília Sičáková-Beblavá, Tomáš Jacko

Projekt Protikorupčné minimum sa uskutočnil vďaka Open Society Institute

Príloha. Protikorupčné minimum 2010: odporúčania pre samosprávy

Autori: *Ivan Rončák, Emília Sičáková-Beblavá, Gabriel Šípoš, Tomáš Jacko*

Oslovení odborní oponenti: *Eva Balážová, Ľudovít Budzák, Ondrej Dostál, Dušan Sloboda, Vladimír Pirošík, Ľuba Vávrová, Branislav Zacharides*

Oblasti odporúčaní:

1. Nakladanie s verejným majetkom
2. Personálna politika
3. Politika participácie verejnosti na rozhodovaní miestnej samosprávy
4. Politika prístupu k informáciám o fungovaní miestnej samosprávy
5. Etická infraštruktúra a konflikt záujmov
6. Mediálna politika
7. Politika územného plánovania a politika stavebného úradu
8. Rozhodovanie o pridelovaní dotácií/grantov
9. Politika transparentnosti v právnických osobách zriadených a založených samosprávou a obchodných spoločností, v ktorých má samospráva väčšinový podiel
10. Politika verejného obstarávania a politika zabezpečovania služieb
11. Pravidlá transparentného rozpočtovania a informovania verejnosti o rozpočte
12. Politika pridelovania bytov a miest v sociálnych a predškolských zariadeniach, ktorých zriaďovateľom je samospráva

I. Nakladanie s verejným majetkom

1. Pred predajom / nájmom zverejňovať analýzy využitia majetku s dopadmi na obec, pred vyhlásením majetku za prebytočný o tom uskutočniť verejnú diskusiu.
2. Pri predajoch a nájmoch používať súťažné metódy vždy, keď je to efektívne, nielen vtedy, keď to prikazuje zákon.
3. Pri predajoch a nájmoch používať elektronické aukcie – vždy, keď je to efektívne.
4. Súťažné podklady zostavovať tak, aby jediným kritériom pri vyhodnocovaní ponúk bola cena (všetky ostatné kritériá zohľadniť v súťažných podkladoch).
5. Informácie o výsledku obchodných verejných súťaží vrátane zápisnice z procesu predaja / nájmu majetku zasláť všetkým uchádzačom a trvalo zverejniť na oficiálnej internetovej stránke.
6. Zverejňovať dopadové štúdie na obec v prípade prijatia úveru.
7. Do nájomných zmlúv vždy zahrnúť možnosť vypovedania zmluvy zo strany obce.

II. Personálna politika

8. Realizovať výberové konania aj na miesta referentov.
9. Pri výberových konaniach používať vždy aj písomné testy.
10. Upraviť riešenie konfliktu záujmov členov výberovej komisie a trvalo ho zverejniť.
11. Výberové konania sprístupniť verejnosti.

12. Zaviest' zákaz menovať blízke osoby a zamestnancov iných spoločníkov týchto obchodných spoločností za zástupcov obce do obchodných spoločností s majoritou obce.
13. Zverejňovať informácie o konaní výberového konania min. 7 dní vopred na internetovej stránke obce.
14. Zaslať uchádzačom a trvalo zverejniť na internetovej stránke obce zápisnice z výberového konania obsahujúce min. charakteristiku obsadzovaného miesta, dátum zverejnenia informácie o voľnom pracovnom mieste, počet a mená uchádzačov, mená, priezviská a titul členstva členov v komisii, sumárne hodnotenie komisie a poradie uchádzačov po hodnotení.

III. Politika participácie verejnosti na rozhodovaní miestnej samosprávy

15. Zaviest' pravidlá pre konanie zhromaždenia obyvateľov obce.
16. Zaviest' pravidlá umožňujúce občanovi vystúpiť na zasadnutí OcZ k ľubovoľnému bodu.
17. Sprístupniť verejnosti rokovania komisií OcZ a rady obce vrátane práva vystúpiť na týchto zasadnutiach.
18. Zaviest' pravidlá pre participatívne rozpočtovanie.
19. Zverejňovať video záznamy a zvukové záznamy z rokovania OcZ na internetovej stránke obce.
20. Zaviest' pravidlo, že zásadné dokumenty týkajúce sa fungovania obce (najmä zásady hospodárenia s majetkom, zásady rozpočtovania, program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, štatút mesta, rokovacie poriadky orgánov mesta) podliehajú pravidlám prerokovania a schvaľovania rovnako ako všeobecne záväzné nariadenia obce (§ 6 zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení).
21. Zverejniť kontaktné údaje na starostu a poslancov a zabezpečiť jednoduchú identifikáciu príslušnosti poslanca k volebnému obvodu a častiam obce.
22. Zaviest' rýchly a verejný spôsob riešenia podnetov občanov.

IV. Politika prístupu k informáciám o fungovaní miestnej samosprávy

23. Na internetovej stránke obce zverejňovať výročnú správu obce.
24. Na internetovej stránke obce zaviest' elektronickú úradnú tabuľu vrátane archívu.
25. Na internetovej stránke obce trvalo zverejňovať pozvánky a zápisnice zo všetkých verejných schôdzí.

V. Politika etiky - etická infraštruktúra a konflikt záujmov

26. Prijat' Etický kódex volených predstaviteľov obce a Etický kódex zamestnancov obce a obecných organizácií.
27. Predkladať rozšírené majetkové priznania starostu a poslancov (napr. v štruktúre projektu *Politikaopen* od Aliancie Fair-play) a zverejňovať ich spolu s potvrdením o podanom daňovom priznaní na internetovej stránke obce minimálne počas výkonu verejnej funkcie.
28. Zaviest' Etický kódex zamestnancov, ktorý bude obsahovať: deklaráciu majetkových, peňažných alebo iných vlastníckych pomerov; riešenie konfliktu záujmov; úpravu zneužívania svojho postavenia, služobných informácií a dôvery nadriadeného na získanie neoprávnených výhod pre seba alebo svojich blízkych; úpravu využívania verejných prostriedkov na osobný prospech; úpravu prijímania darov, výhod a pod.; úpravu akceptovaného správania a konania po skončení pracovného pomeru; sankcie v prípade porušenia ustanovení kódexu.
29. Zaviest' systém monitorovania členstva zamestnancov v riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánoch iných právnických osôb.
30. Zaviest' systém monitorovania zamestnancov a ich rodinných príslušníkov z titulu vlastníctva nejakého podielu alebo postavenia spoločníkov v súkromných spoločnostiach.

31. Zaviesť systém profesionálneho a nestranného mechanizmu podpory, presadzovania a vyhodnocovania etického správania zamestnancov na úrovni obce (*napríklad vo forme etického kancelára a odvolacieho orgánu k jeho rozhodnutiam*).
32. Zaviesť osobitný režim riešenia sťažností spojenými s porušením etického kódexu (*zabezpečené chránené oznamovanie nekalých praktík na pracovisku - whistleblowing*).
33. Na internetovej stránke obce trvalo zverejniť všetky dokumenty týkajúce sa personálnej politiky - pracovný poriadok aj etické kódexy.
34. Na internetovej stránke obce trvalo zverejniť zápisnice zo zasadnutí komisie OcZ na ochranu verejného záujmu na internetovej stránke obce.

VI. Mediálna politika

35. V prípade externého zabezpečenia všetky služby objednať po verejnej obchodnej súťaži resp. alternatívnej súťaži (*napr. elektronickej aukcii*).
36. Zabezpečiť nezávislosť subjektov zabezpečujúcich mediálnu politiku obce - existencia orgánu, ktorý monitoruje obsah (tlačeného periodika resp. vysielania TV) a má kompetenciu požadovať jeho zmeny v záujme zabezpečenia obsahovej vyváženosti a zastúpenia rôznych názorov na fungovanie obce a skutočné fungovanie takéhoto orgánu.
37. Na internetovej stránke obce trvalo zverejniť všetky zmluvné vzťahy s externými subjektmi zabezpečujúcimi mediálnu politiku obce resp. štatúty obecných médií.

VII. Politika územného plánovania a politika stavebného úradu

38. Do tvorby územného plánu zapojiť čo najväčší počet obyvateľov obce.
39. Zaviesť zásady všeobecnej zrozumiteľnosti pri územnoplánovacej dokumentácii obce.
40. Zaviesť kritériálnu metodiku posudzovania a zásadu jednotnej aplikačnej praxe (*zásada materiálnej rovnosti*) pri porovnateľných stavebných zámeroch.
41. Zaviesť elektronickú podateľňu a elektronický register žiadostí v stavebnom konaní.
42. Trvalo zverejniť na internetovej stránke obce zmluvné vzťahy so spoločnosťou mimo OcÚ pôsobiacej v oblasti územného plánovania.
43. Trvalo zverejniť na internetovej stránke obce územný plán a územnoplánovacie podklady (napr. urbanistické štúdie).
44. Informácie o pripravovaných zmenách a doplnkoch územného plánu medializovať aj prostredníctvom obecných médií a v miestnej tlači.
45. Na úradnej tabuli a na internetovej stránke obce zverejniť informácie o každej žiadosti o územné rozhodnutie resp. stavebné povolenie doručené obci + archív takýchto žiadostí.
46. Využívať inštitút dočasnej úradnej tabule (§ 26 zákona 71/1967 Zb. o správnom konaní) a začiatky všetkých konaní umiestňovať na mieste investície a súčasne ich trvalo zverejniť na internetovej stránke obce.

VIII. Rozhodovanie o pridelovaní dotácií/grantov

47. Riešiť konflikt záujmov žiadateľov o dotáciu/grant a tých, ktorí rozhodujú o pridelovaní dotácií/grantov (*min. čestné prehlásenie*) a zverejniť toto riešenie na internetovej stránke obce.
48. Zaviesť elektronickú podateľňu pre žiadosti o grant/dotáciu.
49. Sprístupniť verejnosti zasadnutia komisií rozhodujúcich o pridelení dotácie / grantu.
50. O pridelení dotácie / grantu rozhodovať súťažne.
51. Trvalo na internetovej stránke obce zverejniť VZN o pridelovaní dotácií resp. alternatívny dokument.

52. Na internetovej stránke obce zverejňovať aktuálne grantové výzvy vrátane presného postupu rozhodovania o udeľovaní dotácií/grantov a systém ich hodnotenia, časové medzníky, a to v jednoduchom formáte.
53. Na internetovej stránke obce zverejňovať formuláre/žiadosti o pridelenie jednotlivých typov dotácií/grantov; pravidlá pre pridelenie dotácií/grantov vo forme kritérií a ich váhy; spôsob kreovania dotačných/grantových komisií; mená členov jednotlivých dotačných/grantových komisií.
54. Na internetovej stránke obce trvalo zverejňovať zápisnice zo zasadnutí komisií rozhodujúcich o pridelení dotácie vrátane zoznamu udelených aj neudelených dotácií.
55. Na internetovej stránke obce trvalo zverejňovať rozhodnutia o pridelení dotácie/grantu vrátane hodnotiacich tabuliek k jednotlivým projektom.
56. Na internetovej stránke obce trvalo zverejňovať správy o realizovaných akciách financovaných z dotácie/grantu a zverejňovať pozvánky na podujatia financované z dotácie/grantu.

IX. Politika transparentnosti v právnických osobách zriadených a založených samosprávou a obchodných spoločností, v ktorých má samospráva väčšinový podiel

57. Pri obstarávaní tovarov, služieb a stavebných prác obchodnou spoločnosťou využívať elektronické aukcie.
58. Pri menovaní zástupcov obce do obchodných spoločností s majoritou obce a do rozpočtových a príspevkových organizácií obce zaviesť rovnaké pravidlá ako pri prijímaní zamestnancov obce.
59. Na internetovej stránke obce aj spoločnosti trvalo zverejňovať výročné správy, zakladacie (zriaďovacie) listiny, kontrakty s mestom a vedenie (resp. zloženie orgánov).
60. Nevytvárať ďalšie obchodné spoločnosti takýchto spoločností.

X. Politika verejného obstarávania a politika zabezpečovania služieb

61. Využívať elektronické aukcie ako spôsob realizácie verejného obstarávania. V prípade ich nepoužitia tento fakt zdôvodniť.
62. Spracovávať audity ročných plánov verejného obstarávania a ročných správ o stave a výsledkoch verejného obstarávania a zverejniť ich. Plány verejného obstarávania na príslušný rok predložiť spolu s rozpočtom obce.
63. Zverejňovať analýzy voľby interného alebo externého zabezpečenia služieb obcou.
64. Zaviesť a na internetovej stránke obstarávateľa trvalo zverejniť etický kódex verejného obstarávania platný a záväzný pre všetkých zúčastnených na procese verejného obstarávania vrátane riešenia konfliktu záujmov na strane verejného obstarávateľa.
65. Viest', aktualizovať a na internetovej stránke obstarávateľa trvalo zverejniť databázu zmlúv s externými dodávateľmi služieb.
66. Na internetovej stránke obstarávateľa trvalo zverejniť všetky dostupné informácie o verejnom obstarávaní (interné smernice; oznámenia o verejných obstarávaní; informácie o ustanovení komisií pre hodnotenie ponúk a riešení žiadostí; výsledky obstarávaní).
67. Na internetovej stránke obstarávateľa trvalo zverejňovať všetky zmluvy uzatvorené vo verejnom obstarávaní vrátane ich dodatkov.

XI. Pravidlá transparentného rozpočtovania a informovania verejnosti o rozpočte

68. Návrh rozpočtu zverejniť na internetovej stránke obce spolu so slovným opisom všetkých položiek v rozpočte vrátane krátkeho zdôvodnenia položky – pri príjmoch titul nadobudnutia a pri výdavkoch zdôvodnenie (účel) výdavku.
69. Na zmeny schváleného rozpočtu uplatňovať rovnaké pravidlá ako na návrh rozpočtu (*zverejnenie na internete na pripomienkovanie verejnosťou atď.*).
70. Na internetovej stránke obce trvalo zverejniť aktuálny rozpočet obce a rozpočty minimálne troch po sebe nasledujúcich ostatných uplynulých rokov.
71. Na internetovej stránke obce trvalo zverejniť podporné dokumenty k rozpočtu: dodávateľské faktúry obce v aktuálnom a predchádzajúcom rozpočtovom roku, informácie o zmluvách uzatvorených obcou.
72. Na internetovej stránke obce trvalo zverejniť Register investičných akcií obce (*obsahuje prehľad plánovaných investičných akcií v obci*) za bežný a tri predchádzajúce uplynulé rozpočtové roky.
73. Na internetovej stránke obce trvalo zverejňovať finančné výročné správy obce vrátane informácií o vývoji dlhovej služby obce, a to všetko pri rešpektovaní zásady všeobecnej zrozumiteľnosti.
74. Na internetovej stránke obce trvalo zverejňovať finančné výročné správy obce vrátane informácií o vývoji dlhovej služby obce a výške vyplatených miezd a odmien volených predstaviteľov obce, a to všetko pri rešpektovaní zásady všeobecnej zrozumiteľnosti

XII. Politika pridelovania bytov a miest v sociálnych a predškolských zariadeniach, ktorých zriaďovateľom je samospráva

75. Umožniť verejnosti prístup na zasadnutia komisií rozhodujúcich o pridelení bytu ako aj o prevode bytov do osobného vlastníctva.
76. Zaviesť elektronickú evidenciu žiadostí (o pridelenie bytu, prevod bytov do osobného vlastníctva a o miesto v sociálnom a predškolskom zariadení, ktorého zriaďovateľom je obec) s možnosťou sledovania stavu žiadosti zverejnenej na internetovej stránke správcu / obce.
77. Ako dominantný spôsob pridelovania bytov a miest v sociálnych / predškolských zariadeniach zaviesť verejnosti prístupné žrebovanie.
78. Na internetovej stránke správcu bytov trvalo zverejniť pravidlá pridelovania bytov a pravidlá prevodu bytov do osobného vlastníctva.
79. Na internetovej stránke správcu bytov trvalo zverejniť zápisnice z rokovania komisií rozhodujúcich o pridelení bytu a prevode bytu do osobného vlastníctva bytov max. do 7 dní od rozhodnutia.
80. Na internetovej stránke správcu bytov zverejniť oznámenia o zasadnutí komisií rozhodujúcich o pridelení bytu a prevode bytov do osobného vlastníctva min. 7 dní pred jej stretnutím.
81. Na internetovej stránke správcu bytov trvalo zverejniť priebežne aktualizovanú (minimálne každých 6 mesiacov) základnú štatistiku o bytoch v správe obce (*koľko bytov má mesto, koľko je v prenájme, koľko je voľných a pod.*) a žiadateľoch o byt a miesta v sociálnych a predškolských zariadeniach obce.
82. Na internetovej stránke správcu bytov trvalo zverejniť zoznam sociálnych a predškolských zariadení, ktorých zriaďovateľom je obec vrátane informácie o aktuálnom počte klientov, počte voľných miest resp. počte žiadateľov o miesto v zariadení, informácie o možnostiach získania miesta v zariadení, rozpočte zariadenia, informácie o vedúcom/správcovi zariadenia a počte zamestnancov zariadenia.

Projekt Protikorupčné minimum sa uskutočnil vďaka Open Society Institute

OPEN SOCIETY INSTITUTE